
DAGENS FRÅGOR

Första maj

Aids, ansvar och förnuft

Aidsfrågan har ryckt framåt i svensk diskussion på ett sätt som tycktes omöjligt för bara ett par veckor sedan då trögheten dominerade. Det är roligt att kunna konstatera att det är en politikers förtjänst. Genom sin artikel på Brännpunkt i Svenska Dagbladet återgav Carl Bildt aidsfrågan den brännande aktualitet och allvar den i själva verket har för varje människa och hela vårt samhälle.

Det är märkligt med vilken tvekan och tröghet den socialdemokratiska regeringen gripit sig an aids. I denna ödesfråga har det "starka samhället" sannerligen inte visat sig starkt. Gertrud Sigurdsen har snarare fördröjt handling än främjat den och aidsdelegationen har utvecklat sig till en tandlös papperstiger.

Sigurdsens uttalande om att det inte är motiverat med allmänna aids-test eftersom bara någon per tusen innevånare skulle identifieras som smittbärare, förtjänar Heimdals nattmössa som årets dumaste uttalande. Är det enligt hälsovårdsministern bättre att vänta med allmänna aids-test till 10 eller kanske 100 per tusen innevånare identifieras som smittbärare?

Aidsfrågan är en framtidsfråga och det är kanske därför som socialdemokratin har så svårt att gripa sig an den. Den kräver såväl samhälleliga åtgärder som en ny medvetenhet hos varje människa om vikten av det personliga ansvarstagandet. Aids kan aldrig hejdas genom kollektiva åtgärder. De samhälleliga åtgärdernas effektivitet kommer hela tiden att vara beroende av det personliga ansvarstagan-

det. Aids lyfter i all sin ohygglighet fram individens ansvar för sig själv och sin nästa.

Samhället måste nu vara berett att ta på sig de kostnader som krävs för att hejda aids. Kostnaderna blir i alla händelser så oändligt mycket större om inte de riktiga åtgärderna vidtages nu. Ett första steg bör vara att alla som besöker sjukvården erbjuds aids-test. Erbjuds alla aids-test så blir detta prov snabbt en naturlig del av alla övriga test i hälsokontroller. Skärmbildsundersökningar ingick en gång som en t o m obligatorisk del i svensk hälsovård, ingen fann detta då vara integritetskränkande

Undervisning och upplysning är en annan viktig del av aidskampen. Här intar skolan en central roll. Aids är framför allt ett hot mot de unga generationerna. Aids ger de som är verksamma i den svenska skolan ytterligare en anledning att föra budskapet om det personliga ansvarstagandet. Ansvar och förnuft är bokstavligen livsviktiga frågor för 80- och 90-talets unga. De får i sina personliga liv erfara att kollektivet aldrig kan ta över ansvaret från individen. Mot aids hjälper inte socialbyrån. De måste sätta sin lit till sitt eget och sina vänners ansvarstagande och de kan hoppas på den mänskliga uppfinningsrikedomen som så småningom finner motmedel mot aidsdöden.

Ordförande Wallanders muntliga avtal

Handelsbankens chef Tom Hedelius har i skrift uppgivit att det "i samband med" uppgörelsen om

Handelsbanksdirektörernas optionsköp muntligen avtalades med löntagarfonden att avtalen inte skulle offentliggöras.

Handelsbankens styrelseordförande Jan Wallander, tillika ordförande i styrelsen för Dagen Nyheter/Expressen, har i en artikel i Svenska Dagbladet med hänvisning till Tom Hedelius påstående skrivit att också han anser att "avtal skall hållas".

På Handelsbankens bolagsstämma den 25 mars försvarade sig bankledningen mot kraven på ett offentliggörande av avtalet först med hänvisning till banksekretessen och sedan med att avtalet innefattade två parter och att man inte ensidigt kunde offentliggöra innehållet.

Kammarrätten i Stockholm har fastslagit att det dels var fel av Östfonden att vägra lämna ut en eventuellt förekommande sekretessbestämmelse, dels att någon sådan avtalsbestämmelse ej fanns i avtalet.

Tom Hedelius har uppgivit att "Överenskommelsen om sekretess bekräftades till var och en av optionstecknarna". Men det enda som finns hos Östfonden är ett den 30 mars dagtecknat brev från Handelsbankens, av Jan Wallander instiftade, personalstiftelse Oktogonen, vari sägs att "I samband med avtalet träffades mellan parterna muntlig överenskommelse att avtalets innehåll skulle vara sekretessbelagt med hänsyn till parternas affärsintressen, vilket vi för vår del härmed bekräftar".

Den handlingen är daterad fem dagar efter Handelsbankens bolagsstämma och 20 dagar efter det att ett överklagande av Östfondens vägran att utlämna en sådan eventuellt förekommande avtalsklausul inlämnats till Kammarrätten.

Det är svårt att dra någon annan slutsats än att hrr Hedelius och Wallander försökt vilseleda såväl allmänheten som de egna aktieägarna. Det är särskilt allvarligt i fallet Jan Wallander, eftersom han också är ordförande i styrelsen för Dagens Nyheter/Expressen.

Detta i en tid då begrepp som heder, sanning och rätt är en starkt efterfrågad bristvara i det svenska samhället.

Resan till Washington

Vår statsminister har inbjudits att i höst besöka president Reagan. Besöket blir officiellt, med musikår på Vita husets gräsmatta och TV på plats. Med presidenten får han sedan samtala åtminstone 20 minuter – Norges statsminister fru Bruntland fick nyligen en kvart, men det finns ju skillnader. För statsminister Carlsson måste detta bli en upplevelse. Han upptages bland denna världens store. Då han av den socialdemokratiska partistyrelsen utsetts till Sveriges statsminister – han är ju inte folkvald till posten – reste han så snart han rimligtvis kunde till Moskva, där han mottogs välvilligt av herr Gorbachev och andra. Likafullt måste han ha känt det: han var inte någon Olof Palme.

I Washington blir det annorlunda. Olof Palme blev aldrig mottagen i Vita huset. De okvädingsord, som hans motståndare i Sverige fick tåla, togs illa upp när de riktades mot USA:s president. Olof Palme glömde snart vad han sagt och ansåg sig bli illa behandlad. Vid general de Gaulles jordfästning fanns både president Nixon

och statsminister Palme bland begravningsgästerna. Det berättades med visst nöje av åskådarna, att Palme strök runt Nixon för att bli uppmärksammas, men utan att lyckas. Olof Palme reste senare till ett amerikanskt universitet och höll föredrag – alldeles gratis, som bekant – men till presidenten i Washington blev han aldrig bjuden.

Egentligen var detta beklagligt. Nixon och Palme skulle ha kommit väl överens. Båda var intelligenta, båda var hårdföra politiker, båda var intresserade av utrikespolitik med för Palme hans ställning i tredje världen och för Nixon de återupptagna förbindelserna med Kina på respektive pluskonto. Ingen av dem utmärkte sig väl som sanningsägare men båda kunde, i motsats mot vissa andra politiker, svänga sig ganska elegant. I ett avseende var de olika. Nixon, som kom ur enklast möjliga samhällsförhållanden, var innerst osäker och alltid rädd för att andra såg ned på honom. Palme härstammade från baltisk överklass och uppfostrades i en dyrbar internatskola. Han såg ned på de flesta, inte minst på president Nixon, som inte kunde klara sig då det gick snett för honom.

Men allt detta är nu glömt. Sverige skickar en mindre färgstark statsminister till USA, en man med trohjärtat utseende och enkla seder och (får man hoppas) utan storpolitiska ambitioner. Vad han kommer att säga där är likgiltigt, men med hänsyn till den syn på USA, som troget vårdas av vissa kretsar inom hans parti och som framläses offentligt i motioner till hans partikongress i år, blir det nyttigt för honom att se hur där egentligen ser ut. Lycklig resa!

Att sänka räntan

Att sänka räntan är ett utmärkt sätt att hejda inflationstakten. Den ende som inte tycks ha upptäckt det är riksbankschefen. Det sade Stig Malm för en tid sedan. Både LOs avtalssekreterare Harry Fjällström och LOs andre vice ordförande Rune Molin har upprepat kraven om att räntan skall sänkas.

Men riksbankschefer, finansministrar och ekonomer världen över, som inte brukar vara ense om särskilt mycket, lever alla i tron att en räntesänkning skulle öka inflationen, inte minska den.

Om det vore som Stig Malm har upptäckt, kanske först i världen, att man kan sänka räntan för att få ner inflationen, vore det en lika epokgörande som glädjande tilldragelse.

Stig Malm har, trots sitt knivskarpa intellekt, inte upptäckt att räntan numera inte bestäms på ett sammanträde, utan på bildskärmar framför vilka det sitter unga män med höga löner. Förut var det så att räntan sattes vid ett sammanträde på riksbanken. Men nu har vi i likhet med andra länder i västvärlden en marknadsränta.

Bengt Dennis måste, för att sänka räntan, köpa obligationer, statsskuldväxlar m m på marknaden, i sådana mängder att priset på dem stiger. Då blir de som har många sådana obligationer, t ex bankerna, rikare och gladare. Därav denna förkärlek bland bankekonomer för sjunkande räntor.

Då får den som säljer obligationerna i stället pengar som han kan låna ut till någon som vill köpa en videobandspelare importerad från Japan, och när räntan

sjunker är det många som passar på att höja sitt bottenlån på villan, medan tid är, för att köpa en ny bil, även den ofta importerad från Japan.

Det har Bengt Dennis säkert förstått.

Lord Rotschild

Den 14 mars 1987 hade såväl Svenska Dagbladet som Dagens Nyheter tre- respektive fyraspal-tiga nyhetsartiklar om att en domstol i Australien hade avslagit en framställning från den engelska regeringen om att stoppa utgivningen av en bok om den engelska underrättelsetjänsten MI5, i vilken bokens författare, Peter Wright, har varit verksam i 20 år.

Den engelska regeringen kommer att överklaga domen, med hänvisning till att tidigare anställda i MI5 har tystnadsplikt.

Redan i december förra året kunde man i engelsk press läsa om att Mrs Thatcher, på begäran av Lord Rotschild, "a former MI5 officer", motvilligt och mot sina principer om kommentarer till sådana uppgifter, hade sänt ut en kommuniké från Downing Street med innehåll att den engelska regeringen inte hade några bevis för att Lord Rotschild hade varit rysk agent.

Däremot hade han, uppenbarligen, varit engelsk agent.

Man kan tycka att Svenska Dagbladets London-korrespondent, tidningens tidigare chefredaktör Ola Gummesson, eller Dagens Nyheters London-korrespondent, Hans-Ingvar Johnsson, skulle ha ansett det av intresse för de svenska läsarna att kunna ta del av skrivierna om Lord Rotschild. Men Lord Rotschilds

namn återfanns inte i någon av deras artiklar.

Varför?

P.S. Den som vill veta mer kan läsa en bok av Nigel West: *Mole Hunt – The Full Story of the Soviet Spy in MI 5*, Weidenfeld & Nicolson, London 1987.

Emma Rotschild

Enligt de uppgifter vi har kunnat inhämta är Emma Rotschild dotter till ovannämnde Lord Rotschild. Hon är också sekreterare i den s k Palme-kommissionen, där Olof Palme arbetade tillsammans med bl a den ryske desinformatören och centralkommittéledamoten Georgi Arbatov. Ny svensk ledamot är den svenska FN-ambassadören Anders Ferm, en onekligen *Swedish Connection*.

Emma Rotschild är av den svenska regeringen utsedd till ledamot av styrelsen för det svenska fredsforskningsinstitutet SIPRI. Detta är väl känt på flertalet nyhetsredaktioner i Sverige. Men ingen, utom kanske Jan Guillou, har skrivit en rad om detta eller sagt något om det i radio eller TV.

Man kan ju föreställa sig vad som hade hänt om t ex en av Carl Bildts närmaste medarbetare, inom det som etermedia och vänsterpressen brukar kalla Den Svarta Internationalen, hade varit son eller dotter till en hög chef i en västlig underrättelseorganisation på tre bokstäver.

Dagens Eko, Rapport, Magasinet, Expressen, Aftonbladet och LO-tidningen m fl hade ställt till ett herrans liv.

Så har inte skett i fallet Emma Rotschild.

Varför?